

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58 - GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abonn. Dovenetelweg 57^a 2555 TD 's-Gravenhage Tel. 070-684541

Secretariaat: Talinglaan 21 2566 VN 's-Gravenhage Tel. 070-634101

W E E K B L A D

23e jaargang nr. 34

=====
nadruk verboden

=====
27 april 1979

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar, dus denkt a.u.b. zelf na over al, wat gezegd wordt. Op deze 4e vrijdag van de maand dient ons onderwerp door U in de zaal gesteld te worden. Wat is uw keuze?

M O R E L E T E R R E U R

=====

Morele terreur wil zeggen, dat men u eigenlijk verplichtingen probeert op te leggen op een niet redelijke wijze. Het is een soort afpersing op grond van gevoelens.

Iets, wat op het ogenblik erg in is. Je kunt stellen dat elke mens een bepaalde moraal van node heeft. Dit is ongetwijfeld juist. Maar in die moraal geldt dan nogaltijd, dat je ook jezelf moet zijn. Zoals in het christendom geldt, dat je je naaste lief moet hebben gelijk jezelf en niet boven al.

Dat men zich echter bovenal zal offeren voor bepaalde doeleinden wordt door bepaalde groepen steeds weer van de mens geeist. Zij doen daarbij, of u het recht niet zoudt hebben te weigeren of aan uw eigen belangen en mogelijkheden mede te denken. Wat zij eisen is goed en niemand kan zich veroorloven hier tegenin te gaan zonder tot onmens te worden b.v.

Ik zal proberen, enkele voorbeelden te geven uit de praktijk, zodat u meer duidelijk wordt, wat ik hiermede wil zeggen.

Er zijn een aantal christelijke turken, die graag in Uw land zouden willen blijven. Maar Nederland is nu eenmaal al een overbevolkt land. Deze mensen stellen dat zij door hun afwijkend geloof heel wat met hun burens te stellen hebben en zich vervolgd gevoelen. Wat op zich waar is.

Alleen is het de vraag of, wanneer zij een kerk bezetten

en er actie worden gevoerd, om het een vergunning tot verblijven voor onbepaalde tijd in dit land te verkrijgen, dit wel geheel terecht is.

Degenen, die actie voeren zeggen: wij mogen en kunnen niet toelaten, dat iemand ongelukkig zal worden en bij terugkeer naar eigen land zal dit voor deze mensen ongetwijfeld onvermijdelijk zijn.

Het feit, dat men daarmee wel eens anderen, deel van eigen volk, wonende in dit land, ongelukkiger zou maken dan noodzakelijk is, ziet men gevoegelijk over het hoofd.

Wij eisen, dat deze mensen een verblijfsvergunning zal worden gegeven, zo roepen zij. Geen bezwaar. Maar dan toch wel volgens de hiervoor geldende regels.

Waarop zij uitroepen, dat deze mensen het zo te kwaad hebben, dat "wij" daar voor op moeten komen. Wat erg mooi is, maar degenen, die zo luid roepen, komen in feite niet voor hen op. In de praktijk komt het er op neer, dat alle mensen die dit land als vluchtelingen binnen komen en een vergunning krijgen zich hier te vestigen, wanneer zij het niet geheel kunnen red- den in maatschappelijke of sociale zin, ten laste komen van de schatkist. En de schatkist komt ten laste van het volk.

In feite vraagt men dus van u, dat u mede de aansprakelijkheid op u zult nemen voor mensen, die u niet kent, die komen uit een geheel andere omgeving, sterk afwijkende opvattingen hebben en in vele gevallen zelfs uw taal niet voldoende of zelfs geheel niet spreken, compleet met hun gezinnen en alles en hen hier alles zult geven, wat vele Nederlanders tot op heden nog moeten ontberen.

Zo gesteld, is het niet bepaald redelijk, te eisen dat deze mensen a.h.w. in dit volk zullen worden opgenomen. Maar wanneer je, zoals actievoerders plegen te doen, deze kant van de zaak buiten beschouwing laat, kun je uitroepen, dat een ieder, die tegen het verblijven van deze mensen in dit land is onmenselijk handelt, een vuige egoïst is.

Het is aardig uit te roepen, dat wij Nederlanders idealiseren zijn en op moeten komen voor de verdrukten en armen in de gehele wereld, te zeggen, dat wij er voor moeten zorgen, dat zij de kans krijgen, gelukkig en vredig te leven. Alleen: wie zijn "wij"?

Zij het degenen die zo hard schreeuwen? Nemen zij de volledige aansprakelijkheid op zich, sociaal, finacieel en moreel? Of laten zij juist dit werkelijk belangrijke deel over aan anderen, aan "ons volk".

Laat mij u een ander voorbeeld geven. Men beseft wel, dat het aantal werklozen in uw land op het ogenblik te groot is. Trouwens,, dat is een feit. Ik meen, dat er aan officiële werklozen in uw land meer dan 200.000 zijn, terwijl er nog rond 300.000 verborgen werklozen rondlopen. Samen dus een half miljoen. Wat erg veel is.

Nu roepen bepaalde groepen uit, dat zij dit probleem voor een groot deel op kunnen lossen door arbeidstijd verkorting. Een schitterend idee. Al zal men zich wel af moeten vragen, of een dergelijke benadering van het probleem voor elk bedrijf even gemakkelijk zal zijn en technisch even haalbaar. Maar daarover wordt niet gepraat: Wij moeten immers opkomen voor die arme, maatschappelijk in de verdrukking zittende werklozen?

Dat er onder die werkelozen heel wat schuilen, die maar al te blij zijn, dat zij voldoende tijd hebben om te vissen of niets te doen, daarover spreekt men niet, ook al vormen die rond 15% van het aantal. Zoals men er ook niet over spreekt dat er heel wat werkelozen zijn - bijna 10% - die erg blij zijn met hun werkeloosheid, omdat zij dan zo lekker zwart bij kunnen verdienen zullen wij buiten beschouwing laten. Want dat is iets, wat in verhouding weinig voorkomt.

Percentueel bezien is het weinig, maar in aantal is het nog heel wat: rond 50.000 personen die zwart verdienen, als werkeloos staan ingeschreven en toch hier of daar een soort baan hebben. En rond 75.000 van die werkelozen zijn maar al te blij tegen een klein, maar niet onredelijk laag inkomen niets te doen.

Maar goed, dat laten wij dan maar buiten beschouwing, ook al betekent dit voor de gemeenschap een grote belasting. Nu zijn er idealisten, die korter willen gaan werken om het probleem op te lossen. Maar, zo roepen zij, wij kunnen natuurlijk van ons huidige inkomen daarvoor niet al te veel "inleveren". Wij zullen onze eisen opslag te krijgen laten vallen, maar wat wij aan inkomen eenmaal hebben, willen wij natuurlijk wel behouden.

In feite komt dit neer op een loonsverhoging, die zeer aanmerkelijk is, vooral omdat het bedrijf meer mensen moet aannemen en daarvoor dus niet alleen het loon, maar ook het werkgeversaandeel in de sociale lasten zal moeten opbrengen. Opgemerkt moet verder worden dat, dank zij het nu bestaande loonpeil, het voor vele bedrijven in feite reeds onmogelijk is om lonend en concurrerend te werken.

Hoe mooi het voorstel op zich dus ook klinkt, wanneer je de consequenties beziet, is het in feite in dit bestel en onder de voorwaarden, die men stelt, niet te verwezelijken. Bedrijfseconomisch en sociaal lijkt mij een dergelijke oplossing alleen aanvaardbaar, wanneer men tegenover de verkorting van de arbeidstijd een vergelijkbare korting in inkomen wil aanvaarden. Maar daaraan willen de voorstellers niet beginnen, zoals zij ook maar al te graag over het hoofd zien, dat de eisen, die men pleegt te stellen aan het werk dat men aanvaardt, zoals bereikbaarheid uit de huidige plaats van inwoning e.d. eveneens voeren tot vreemde discrepanties, evenals de weigering, arbeid te aanvaarden die "niet passend" is en dus afwijkt van hetgeen men het liefste wil doen of het beroepspeil, waarvoor men geschoold is.

Ik besef, dat ik het probleem nu wel heel erg nuchter benader. Zo mag je over onderwerpen als dit dan ook voor heel wat mensen niet spreken. En de voorstellers?

Die proberen het met "morele pressie". Wij moeten solidair zijn. Wij moeten eenvoudig doorzetten, desnoods gaan staken, opdat de bedrijven de arbeidstijdsverkorting aanvaarden. Zij kunnen dit immersgemakkelijk doen, zeker nu wij van een werkelijke loonsverhoging willen afzien? Het is alleen onwil, kapitalistische asociale politiek, dat zij onze voorstellen niet willen aanvaarden. Wat wij willen is belangrijk, de rest komt er niet op aan.

Op deze wijze worden mensen, die hun bedrijf graag gezond willen houden, onder druk gezet, uitgemaakt voor a-sociale

winstenmakers. Volgens mij is ook dit een kwestie van morele terreur.

Mogelijk meent u, dat dit toch overal tegenwoordig voorkomt en dat een dergelijke eenzijdige benadering eigen is aan alle pressiegroepen. Goed. Laat ons dan de zaak nog eens van een andere kant bezien:

Wanneer gij als christen uw christenplichten niet vervult, zijt gij een grote zondaar. God zal dit van u niet dulden. Gij zult daarvoor branden in de hel en wij, goede christenen, willen dan natuurlijk met u niets van doen hebben en zullen met u geen zaken doen, u niet ontvangen, groeten enz. enz.

Bij bepaalde christelijke groepen komt een dergelijke houding nog steeds voor, ook in uw land. Maar is dit dan ook geen soort morele terreur, een afpersing? Waar blijft in dergelijke gevallen de vrijheid van de mens, om te leven volgens zijn eigen inzicht en geloof? Hij heeft eenvoudig te gehoorzamen aan de opvattingen van de meerderheid op straffe van vele onaangenaamheden op aarde en de hel nadien.

Dit laatste spreekt meer aan? Jawel. Maar wanneer een mens zegt, dat hij vrij wil zijn en bepaalde doeleinden nastreeft, is dit op zich toch zeker niet verwerpelijk. Het verwerpelijke ontstaat eerst op het ogenblik, dat hij daaraan toevoegt: Jullie, dus anderen, moeten mij dit dan maar mogelijk maken en voor de gevolgen opkomen.

En wanneer men daaraan dan nog toevoegt dat men, niet op grond van feiten, maar b.v. een sociale of christelijke filosofie of zelfs geldende sexuele opvattingen alleen zo en niet anders te leven heeft, dan is er sprake van een morele vorm van afpersing, iets, wat onaanvaardbaar en verkeerd is.

Ik weet niet of U, bij het stellen van dit onderwerp, juist in deze richting hebt gedacht. Maar de voorbeelden die ik u gaf maken duidelijk, wat er in de maatschappij hier en elders in feite steeds weer aan de hand is: Men dwingt u of misleidt u om zo zijn eigen visie door te zetten en in feite eigen macht in de gemeenschap te vergroten.

Stel, dat er iemand bij u komt en een handtekening vraagt voor een goed doel. Stel dat het gaat om het bevrijden van gevangenen in een ander land, die daar, altans volgens degenen, die de actie voeren, ten onrechte gevangen zitten.

Nu is het bevrijden van gevangenen geen slecht doel. Maar er zit meer aan vast. U zult niet weigeren, voor een dergelijk goed doel een handtekening te zetten, nietwaar? Dus komen er vele handtekeningen bijeen, waarmede men politici hoopt te overtuigen, dat een zeer groot aantal mensen van hen verlangen dat zij handelingen plègen of maatregelen treffen, die zij anders, redenerende uit het belang van het gehele volk, mogelijk liever achterwege zouden laten. Vooral omdat zij beseffen, dat een weigering, de zaak zelfs maar te bezien - hoe terecht soms ook - hen vele stemmen zou kunnen kosten, daar een dergelijke houding hen publiekelijk lange tijd verweten zou worden.

Op deze wijze brengt men autoriteiten en politici er toe, dingen te doen en te zeggen, waar zijzelf niet achter kunnen staan, anders te handelen dan voor het geheel juist is, alleen maar uit angst, in de ogen van het volk een figuur te

slaan.

Zeer kleine minderheden weten op deze wijze hun wensen door te zetten. En zelfs enkelingen proberen soms op een dergelijke wijze te verkrijgen wat zij wensen door b.v. te stellen: ik zal mijzelf doden, wanneer ik niet krijg wat ik vraag en dat is dan uw schuld.

Dat een mens vrij wil zijn kan ik begrijpen. Zoals ik kan begrijpen, dat men als mens bepaalde ontwikkelingen of zaken noodzakelijk acht. Trouwens, wie zal daar op tegen zijn in een land als het uwe, waarin vrijheid van woord en gedachte nog wel bestaat.

Alleen: wanneer u vrij wilt zijn, waarom draagt u dan niet zelf de eventuele gevolgen? Wanneer u bepaalde zaken waar wilt maken, waarom doet u dit dan zelf niet en draagt uzelf daarvoor niet alle kosten en lasten? Omdat u dit niet kunt? Zoek dan net zolang, tot u voldoende medestanders hebt gevonden om de lasten en aansprakelijkheden alsnog, nu als groep, te aanvaarden.

En zelfs wanneer u probeert, anderen met kosten, lasten en verantwoordelijkheden op te schepen zo kunt u dit nog doen door middel van redelijke argumenten. Ik begrijp niet, waarom steeds weer het hogere, het ideaal en dergelijke zaken er bij moeten worden gesleept. Wanneer je werkelijk gelijk hebt is een zakelijk stellen van de feiten toch meestal wel voldoende?

Juist waar overtuigende en redelijke argumenten ontbreken spreekt men steeds weer over Gods Wil, het ideaal en de noodzaak om solidair te zijn, de verbondenheid van alle verdrukten van deze aarde en dergelijke dingen.

Zoals men vaak mooi spreekt over "onze verplichtingen tegenover de landen van de derde wereld" of "de arme heidenvolken" en gelijktijdig anderen probeert op te laten draaien voor de kosten, die eigen idealen met zich brengen.

Dat er verbondenheid tussen de mensen denkbaar is en dat rijken soms bepaalde verantwoordelijkheid moeten aanvaarden voor armen, wil ik desnoods nog aanvaarden. ofschoon zelfs dit onder voorbehoud.

Maar zelfs dan schijnt het mij nog onredelijk toe, op grond van dergelijke, desnoods geldige, argumenten anderen uit te laten maken, wat u moet betalen, moogt verdienen, moogt denken en zeggen. Toch zijn er heel wat gevallen, waarin men op deze basis morele pressie op u uitoefent en in feite zelfs een vorm van morele afpersing pleegt.

Is het dan zo natuurlijk, dat u op grond van een dergelijke pressie u zonder verder nadenken moet neer leggen bij de besluiten die anderen nemen om volgens hun idee te helpen, ook wanneer dit mensen of volkeren betreft, waar u het niet mee eens bent en op een wijze, die voor u nadelen met zich brengt?

Er zijn heel wat dingen, waarover je toch eens zou moeten nadenken. Men kan b.v. stellen, dat "ons land" gefaald heeft tegenover de ambonnezen. Zekere Nederlanders hebben dit inderdaad gedaan, ook autoriteiten, die deze mensen hebben laten voortleven in illusies, terwijl men wist, dat dezen nooit waar zouden kunnen worden. Het zo verstandiger, maar natuurlijk ook veel lastiger, geweest zijn, aan dergelijke verkeerde denkbelden een einde te maken.

Maar betekent het nu ook, dat je daarmee de ambon-
nen het recht hebt gegeven van een ieder, dus ook van u, die van
dit alles weinig of niets afwist, allerhande gunsten te eisen?
O, in dit geval zal men ook openlijk zeggen, dat dit onmogelijk
is, want toegeven aan de eisen van deze mensen zou te veel poli-
tieke en financiële konsekventies hebben.

Maar in hoeveel gevallen loopt de zaak anders? Zoals
de vaak gehoorde stelling, dat uw land wel verplicht was, de
surinamers op te nemen - zij hadden immers een nederlands pas-
poort - terwijl het voor Nederlanders, die ook een nederlands
paspoort hadden, niet geoorloofd was zo zich zonder veel ambte-
lijke formaliteiten en een bewijs, dat men voor zichzelf finan-
cieel goed op kon komen, in Suriname te vestigen?

Let wel: ik heb niets tegen surinamers. Ik stel alleen
de vraag, waarom zich wel surinamers vrij in Nederland konden
vestigen in een tijd, dat Nederlanders niet wat toegestaan,
zich zonder meer in Suriname te vestigen.

Ik geef toe, dat het toelaten van al deze mensen voor
politici een gemakkelijke wijze was, om een probleem op te
lossen. Maar is het aan een geheel volk opleggen van een grote
last - en dit zijn die surinamers in dit dichtbevolkte land
toch heus - wel reeel? En is het reeel, wanneer men deze uit-
zonderlijke benadering van een etnisch geheel ander volk dan
voorstelt als een verplichting zonder meer voor het gehele volk
omdat eens een zeer klein en zeer rijk deel van uw volk deze
mensen als slaven of kontraktkoelies heeft gebruikt?

Of, om een ander voorbeeld te nemen: is het wel zo
redelijk, dat men het deelnemen aan verkiezingen voor een
Europees parlement voorstelt als een morele plicht, terwijl
toch zo langzaam wel duidelijk wordt, dat de meeste mensen
hun eigen nationale parlement niet eens meer geheel vertrouwen?

Is het redelijk van de mensen te eisen, dat zij zich
neer zullen leggen bij de bouw van atoomcentrales, die voor
hun land wel voordelen met zich brengen, maar voor die mensen
zelf ook grote gevaren voor goed en leven met zich brengen?

Of is het redelijk van de mensen te eisen, dat zij
tegen het stichten van dergelijke atoomcentrales zullen pro-
testeren, wanneer zij de eerlijke feiten niet te weten kunnen
komen, maar genoeg moeten nemen met halve waarheden van beide
belanghebbende partijen? Mogen de mensen soms zelf geen mening
hebben en deugen zij dan niet, zijn zij "reactionair" of "
domme idealisten" wanneer zij een van de uwe afwijkende
mening hebben?

Iemand overtuigen mag voor mij. Maar dan wel graag op
een eerlijke wijze en zonder morele druk, dreigingen of een
poging, sociale afwijzing van tegenstanders tot stand te brengen.
Kortom: heeft iemand die u met feiten niet kan overtuigen het
recht, zich te beroepen op hoge menselijke idealen en vervolgens
te stellen, dat u verplicht bent het een of ander te doen dan wel
te laten?

Dit is een vorm van terreur, die in uw gehele gemeenschap
een rol speelt. Er zijn zeer vele kleine pressiegroepen die, wan-
neer je ze ontleeft, blijken geleid te worden door een paar
mensen die anderen door morele pressie en fraaie leuzen achter
zich weten te krijgen.

Die paar mensen bepalen dan, wat die andere mensen zullen zeggen, roepen denken, doen. En dank zij het geloof aan eigen edele idealen, dat men zo bij een groep heeft tot stand gebracht probeert men dan vaak, een gehele gemeenschap af te persen.

U vindt dit niet geheel onaanvaardbaar, maar acht het niet van zo groot belang. Maar in uw eigen omgeving kan toch precies het zelfde gebeuren?

Een morele terreur kan ook voortkomen uit een man die zijn vrouw voortdurend in een schijnbare hulpbehoevendheid dwingt, alleen aan hem te denken, steeds weer voor hem te zorgen en alle onaangename dingen voor hem op te knappen " omdat hij immers zoveel van haar houdt". En dat komt nogal eens voor, zogoed als er heel wat vrouwen zijn, die een dergelijke algehele toewijding van een man eisen, zonder daar vanuit zich meer tegenover te stellen dan een soort welwillende dulding. Is dat soms geen morele terreur?

Het is immers een voortdurend etaleren van rechten met verwaarlozing van plichten, het steeds weer scheppen van een schuld bewustzijn bij anderen om daardoor eigen positie te verbeteren.

Ik vrees, dat iets dergelijks in heel veel gezinnen voorkomt en gerechtvaardigd wordt door " wij houden van elkaar", " jij bent toch mijn man/ vrouw en dergelijke. Soms gaat het zelfs nog wat verder dan dat.

Men kan b.v. zijn eigen kinderen niet aan. Dat komt op het ogenblik ook in heel wat gezinnen voor. Nu zou je kunnen zeggen, dat je in ieder geval tegenover het kind verplicht bent om met veel liefde toch steeds weer voet bij stuk te houden wanneer het om ernstige dingen gaat.

Maar neen. In vele gezinnen is het kennelijk gemakkelijker de kinderen dan maar de baas te laten spelen. Zij mogen en kunnen alles doen, zoals het hen belijft.

Soms komt men in contact met anderen, die niet bereid zijn, alles van die kinderen te verdragen. Wat zien wij dan? Deze mensen, die in feite alleen op hun recht staan, worden uitgemaakt voor lieden, die kinderen mishandelen, geen sociaal besef hebben, die zelf eens U kent het wel. Tja. Maar wanneer je een volwassene, die tegenover een vreemd kind op zijn rechten staat als een soort geestelijk misvormde gaat beschouwen en verwijten maakt, dat hij of zij geen begrip voor kinderen heeft, waar kom je dan? Alleen om dergelijke conflicten te vermijden zou men eenvoudig alles van de lieve kleine rakkers moeten dulden? Een dergelijk gedrag lijkt volgens mij op morele afpersing, gesteund door verbale intimidatie.

Die dingen gebeuren zo vaak, dat men er niet eens meer op let. Morele terreur echter is het scheppen van dreigingen die in feite niet echt bestaan danwel een vertekenen van alle waarden, tot zij hun werkelijke betekenis verliezen. In vele gevallen gaat het gepaard met het scheppen van schijnsituaties, die met de werkelijkheid maar weinig gemeen hebben.

In feite is het in vele gevallen niets meer of minder dan het steeds weer in scene zetten van kleine stukjes, die schijnbaar tot het werkelijke leven behoren, dit in de hoop, hierdoor de werkelijkheid te kunnen veranderen. Wat naar ik meen niet aanvaardbaar is.

Het kenteken van terreur is een gebruiken van alle middelen om je doel te bereiken, ongeacht de vraag of daardoor onschuldige slachtoffers zullen moeten vallen of niet. Indien ik in dit verband zou spreken over terroristen als b.v. de leden van de Rote Armee-fraktion, dan zal een ieder begrijpend knikken. Dat is immers verwerpelijk.

Maar hoe vaak wordt u niet overvallen door mensen die, eveneens met hoogdravende leuzen als rechtvaardiging, uw innerlijke rust roven en u op een geheel andere wijze voor het blok zetten?

Zeker, zij overvallen u niet met wapens. Maar zij overvallen u met hun onbewezen stellingen, hun profetien en hun niet met de feiten strokende versie van de waarheid, verklaren u tot zondaar, schuldige, tenzij u hen aanvaardt en volgt.

"Komt tot ons, alleen onze groep redt U". Komt tot ons, verworpenen der aarden en weest vrij." Jaja. En natuurlijk de andere kant van de medaille: Wie niet onze waarheid aanhangt is een verworpene, die uit de gemeenschap gebannen moet worden. Een ieder, die met zo iemand omgaat, dient zelf uitgestoten te worden. Wie onze stellingen en denkbeelden waagt aan te vallen verdient vervolgd te worden en gekweld, opdat hij de gehele tijd zal beseffen, wat hij gedaan heeft. Want tegenspraak en twijfel kunnen wij niet aanvaarden.

Zeer zeker komt hierbij lijfelijk geweld niet al te vaak voor. Het behoeft niet altijd uit te lopen op gevangenis en marteling. Maar je kunt soms al heel wat bereiken door een enkel telefoontje, een briefje, dat je schrijft, een gerucht, dat je in omloop brengt, nietwaar. Met wat roddel kun je vaak je medemens ook het leven onmogelijk maken.

Maar op welke wijze men ook optreedt en handelt, waar men morele druk uitoefent probeert men anderen er toe te bewegen om ondanks hun eigen ervaringen en inzichten te denken en te leven binnen een bepaald kader. Dit nu is in geen geval verantwoord.

Wanneer u vindt, dat iemand verkeerd leeft of handelt dan moogt u dit die ander zeggen. Maar u moogt niet achterbaks met een beroep op hogere machten of andere nog slinksere middelen proberen de mensen te dwingen, in een toestand te brengen waarbij zij geen andere uitweg meer hebben dan toe te geven. Om dan vol edelmoedigheid, te wachten tot iemand er bijna aan kapot is gegaan om dan te zeggen: wanneer je nu maar doet wat ik juist acht, zal ik je redden.

Dit gebeurt in de politiek, in de economie, in het gezin steeds weer. Ik ben er van overtuigd, dat de mensen veel gelukkiger zouden zijn en zelfs vreedzamer zouden kunnen leven, wanneer dergelijke excessen - want dat zij het - achterwege zouden blijven.

Ik geloof, dat een ieder het recht heeft om redelijk te kunnen leven, of hij nu werkt of niet. Maar ik meen ook, dat iemand die niet werkt, niet goed hoeft te kunnen leven op de kosten van hen die werken. Dat is nu weer overbodige weelde. Je moet kunnen leven, ja, maar meer mag je toch niet eisen.

Het is voor u en mogelijk zelfs voor uw kinderen heel erg fijn, wanneer zij kunnen studeren. Maar wanneer zij geen bijzondere aanleg hebben, moogt u toch niet eisen, dat de

gemeenschap voor de kosten van een langdurige studie en mogelijk zelfs nog van ontspanningsmogelijkheden gedurende die periode op zal gaan draaien?

Het is volgens mij niet redelijk, de mensen een schuld-bewustzijn aan te praten wanneer zij niet bereid zijn, uw kinderen eindeloos te laten studeren op hun kosten en het is zeker onjuist wanneer u, sprekende over rechtvaardigheid e.d., dan ook nog eist, dat hun studie als arbeid beschouwd en door de gemeenschap beloond zal worden, terwijl uw kinderen, die dan waarschijnlijk een van de gemakkelijkste disciplines hebben gekozen, na afgestudeerd te zijn waarschijnlijk niet aan de slag kunnen komen en dan nog eisen, dat zij een vergoeding voor dit nietsdoen ontvangen, die in overeenstemming is met de graad die zij nu eenmaal behaald hebben. Er lopen heel wat afgestudeerden zonder baan rond, die ondanks hun sociale studie nog het beste geschikt zijn voor stratemaker of een ander handvaardig beroep.

Zeker, dit zijn dingen, die je in deze tijd niet moogt zeggen. Maar dat is in meerdere gevallen zo. Je moogt niet zeggen, dat een antiabortusbeleid gebaseerd is op een christelijke visie, die niet geheel op bewezen feiten stoelt. Dat men op grond van deze levensbeschouwing een beroep doet op alle christenen, kan ik begrijpen en billijken. Maar dat men op grond van die beschouwing niet christenen wil dwingen, zich aan de christelijke normen te houden en in een poging, dit aanvaardbaar te maken komt aandragen met allerhande emotionele argumenten, waarmede men een ieder die anders durft denken in feite tot een soort ormens en moordenaar stempelt, is voor mij niet aanvaardbaar. De praktijken op dit punt hebben zeker vaak de grens tussen morele pressie en morele terreur overschreden.

Let wel: ik oordeel hier niet en houdt mij niet bezig met de vraag, of abortus nu al dan niet goed is. Ik vraag u alleen, of mensen het recht hebben hun medemensen met allerhande niet geheel zuivere argumenten een schuld-bewustzijn aan te praten, te veroordelen omdat zij anders handelen dan u enz.

Ik meen niet, dat een verbod van abortus op wens van de moeder juist is, omdat men hierdoor andersdenkenden de mogelijkheid ontnemt, volgens eigen beste inzicht te handelen en te leven. Het argument dat men de mensen voor zichzelf moet beschermen lijkt mij daarbij vergezocht en een algehele ontkenning van menselijke mondigheid voor een ieder, die anders denkt dan men zelf doet.

Zeker in de eerste paar maanden kan niemand terecht spreken over kindermoord in dit verband. Maar men doet het wel, ofschoon men mogelijk beseft, onjuist te handelen. Men praat anderen een schuld-besef aan, neemt hun vrijheid af en als enige rechtvaardiging klinkt dan de oude kreet, die de kruisvaarders al gebruikten om hun rooftochten te rechtvaardigen: *!ieu le veut. God wil het.*

Voor mij is een dergelijk optreden van mensen tegenover mede mensen een mislijk makend schouwspel. En wanneer u, overtuigd mogelijk van eigen gelijk, op een dergelijke wijze morele pressie wilt uitoefenen op anderen, zo geef ik u de raad u eens oprecht en eerlijk af te vragen, of uw handelwijze dan wel moreel

verantwoord is.

Zo min als het gerechtvaardigd is dat u, op grond van uw eigen pretenties alle rechten van de anderen binnen uw gezin met voeten treedt, zo min bent u gerechtigd te trachten, een gehele gemeenschap naar uw hand te zetten. Diktatuur, in welke vorm dan ook, is verwerpelijk. Diktatuur, die niet openlijk, maar middels het scheppen van afwijkende morele maatstaven, die anderen worden opgedrongen, zich handhaaft, is nog verwerpelijker. Want in de schijn goed te doen richt men dan in feite anderen geestelijk, emotioneel en soms zelfs lichamelijk ten gronde door hen de vrijheid te ontnemen, zichzelf te zijn en hun eigen leven te leven.

Dit is alles, wat ik t.a.v. dit onderwerp wens op te merken. Maar zo u andere punten alsnog wenst aan te snijden kunt u dit nu doen.

Niemand? Dan gaan wij over naar het volgende onderwerp.

x Het hogere ik en haar band met stof

Het hogere ik is een uitdrukking, die men gebruikt, omdat men in eigen tijdelijke onvolledigheid niet kan begrijpen dat men volledig deel is van een meer omvattende en beseffende werkelijkheid.

Het werkelijk ik is een beseff, waarin alle ervaringen van het huidige en andere levens, inclusief onbewuste factoren en eventuele beïnvloedingen vanuit andere werelden, mede zijn bevat.

Wanneer je in de stof leeft, ben je wel deel van dit ware ik, maar het bezit dan maar een zeer beperkte mogelijkheid om zich geheel te uiten. Het is immers gekoncentreerd op de materie.

Er zijn mensen die zeggen: de materie is het enige wat op het ogenblik belangrijk is. Het is onze werkelijkheid en dus moeten wij stellen, dat het z.g. hogere ik daarin weinig of geen invloed heeft. Wat niet juist is.

Wat die mensen zeggen komt neer op het volgende: Wanneer u gekoncentreerd naar een film of toneelstuk zit te kijken en daardoor tijdelijk al het andere vergeet, dan is dat stuk zo belangrijk geworden, dat uw werkelijke persoonlijkheid op dat ogenblik niet meer bestaat. U reageert volgens de inhouden van uw persoonlijkheid op het stuk, dat voor u tijdelijk de werkelijkheid vervangt. Zeker. U zoudt anders kunnen reageren daarop dan u doet. Zeker. Maar u bent nu eenmaal zo gekoncentreerd op hetgeen u nu bezig houdt, dat u al het andere vergeet.

Het hogere ik concentreert zich geheel op het leven in de stof. Waar. Maar het stoffelijke ik als zodanig is alleen maar de manifestatie van het ware ik binnen het kader van de scene, waarop men gekoncentreerd is. Alles, wat daarin gebeurt wordt verwerkt en zelfs onthouden in dat hogere ik.

Wat de band tussen ziel en stof al wat duidelijker maakt: zij is het zichzelf beleven en herkennen van de ziel binnen de beperkingen, waarin zij tijdelijk zich stoffelijk manifesteert.

Nu wordt er op aarde nogal eens met hogere ikjes gesmeten. Wanneer je te maken krijgt met mystieke scholen, esoterische richtingen, dan gaan de hogere ikken en super-ego's over de baan of het een bowling was.

Het hoger ik bestaat niet. Er is alleen een Ik. Wanneer je er toe kunt komen te aanvaarden dat het ego, zoals je het nu kent, alleen maar een deel is van het werkelijke ik ben je eigenlijk reeds grotendeels waar je wezen moet.

Want dan beseft je, dat het gehele ego zich altijd weer manifesteert, in elke wereld, in elke vorm, waarin het zich door concentratie tijdelijk beschouwt, maar dat het daarbij toch altijd zichzelf blijft en de volledige mogelijkheden, waarover het beschikt, in feite blijft behouden, zelfs indien tijdelijk delen van dit kunnen over het hoofd worden gezien.

Er zijn mensen, die tegen een dergelijke redenering veel in te brengen hebben en stellen: Het klinkt mooi. Maar wanneer ik dan al meerdere levens bestaan heb, waarom herinner ik mij die dan nu niet? Ik antwoord hen met een vergelijking.

U viert uw 50e of 60e verjaardag zeer intens. Houdt u zich dan op dat ogenblik nog bewust en intens bezig met die verjaardag, dat er nog maar 3 kaarsjes op de taart stonden? Herinnert u zich tijdens deze verjaardag alles over die verjaardag in het verleden nog of bent u te druk bezig met de huidige viering?

Waarom zoudt u zich dan het geheel van alle levens blijven herinneren en al die fasen voortdurend en bewust kennen, wanneer U op dit moment gekoncentreerd met het heden bezig bent?

Maar stel nu eens, dat een goede hypnotiseur of suggestor uw belangstelling in het heden uit weet te schakelen en u weer geheel weet te concentreren op die scene uit het verleden. Dan blijkt u opeens weer te weten, hoeveel kaarsjes er op de taart stonden, wat voor taart het was en herinnert u zich zelfs weer, hoeveel wratten er op de neus van tante Mien zaten, toen zij u een geschenkje overhandigde. Met vele andere dingen die u, ook wanneer u soms even terug denkt, al lang vergeten was.

Dus al denkt u niet meer aan al die zaken, nu u uw 50e of 60e verjaardag viert, de kennis van het verleden is kennelijk toch wel aanwezig. Alleen speelt zij gezien uw huidige interessen en bestaan voor u een zo ondergeschikte rol, dat zij niet op de voorgrond treedt en het u zelfs moeilijk valt, u bewust al die dingen te binnen te brengen.

Zo is het met uw leven nu. Het werkelijke ik omvat de ervaringen van een groot aantal levens. Maar u bent nu bezig met dit leven. En dit betekent, dat dit verleden voor u op het ogenblik even belangrijk is als de wratten van tante Mien voor iemand, die zijn 60e verjaardag viert. Het ligt eenvoudig te ver van u af.

Mogelijk zegt u: maar ik zou het zo interessant vinden om het te weten. Er zijn inderdaad mogelijkheden om zo nu en dan iets van dit verleden terug te vinden, fragmenten gemeenlijk, die opkomen in dromen, flarden van herkenning ook t.a.v. zaken en plaatsen, die u nog nooit stoffelijk leerde kennen.

Herinneringen komen ook zonder hulpmiddelen soms naar voren. Maar zij zijn op het ogenblik voor u van weinig belang. Mogelijk kunt u in trance het een en ander terugvinden. Maar zelfs dat is voor het ik niet belangrijk.

Vergelijk: U ziet nu geboeid te kijken naar Euphegenie in Tauris. Het heeft dan weinig zin terug te denken aan de poppekast voorstelling met Jan Klaassen en de dood van Pierlala.

De band tussen werkelijk ik en de stof moet u dan ook zien als voortkomende uit een algehele concentratie op het heden, het leven waarin u nu werkzaam bent. Voor de geest is het stoffelijke leven eigenlijk een soort van rollenspel.

Dit is nu voor het ik het enig belangrijke, want hierin moet het zichzelf vinden, hierin moet het zichzelf uiten, hierin moet het zijn ervaringen opdoen.

Later, wanneer het afgelopen is, ga je misschien de belevingen eens vergelijken met het verleden en wordt het kleine rolletje, dat nu gespeeld werd, een aanvulling voor alle kennis en beheersing, die men in het verleden reeds had opgedaan.

Welk voorbeeld gelijktijdig duidelijk maakt, wat de betekenis van het stoffelijke ik is voor het werkelijke ik of de ziel. Het werkelijke ik wordt wijzer, ervaart, leert door het lagere ik, door dit deel van het werkelijke ego, dat zich in de stof bevindt en leeft onder bepaalde omstandigheden, die zo beperkt zijn, dat een werkelijk ik daarin zelfs niet geheel en redelijk bewust zou kunnen bestaan.

Juist de beperking van mogelijkheden en daardoor de sterke concentratie op zeer bepaalde belevingen en keuzemogelijkheden konfronteert het ware ik met zichzelf en maakt zich van eigen zijn en mogelijkheden meer bewust.

Daarom geeft dit ware ik ook naar de stof voortdurend levenskracht af, wordt het stoffelijke bestaan voortdurend ook vanuit de ziel geladen met velerlei energien. Wanneer deze band wegvalt, deze krachten niet meer worden afgegeven, zult u het tijdelijke weer moeten verlaten.

Het hogere ik, de ziel, houdt de stof in stand. Het vervolledigt zijn besef omtrent zichzelf door concentratie op beperkte problemen en denkbeelden, zoals die in een stoffelijk bestaan de boventoon plegen te voeren.

Een hoger ik, een ziel, heeft de mogelijkheid, zichzelf op de proef te stellen, denkbeelden en stellingen omtrent zichzelf en de kosmos a.h.w. experimenteel te beleven en te benaderen in het stoffelijke bestaan, een soort experiment op kleine schaal dus.

Waarmede ik tevens heb gesteld, dat het stoffelijke bestaan zijn mogelijkheid tot leven ontleend aan het hogere ik. Dit maakt het stoffelijke bestaan minder belangrijk dan vele mensen aangehaan zal zijn. Want elke mens denkt van zich op aarde toch wel eens: ik ben belangrijk.

Hoever dit kan gaan kunt u zien bij de dichter die eens schreef: O god, wanneer ik sterf en ook voor mij de sterren doven, blijft er slechts het niets. Ook gij zijt dan vergaan wanneer de laatste huivering van mijn bestaan voorbijglijdt in de stille kou die men de dood wel noemt.

Een solipsisme van grandioze verwaandheid, al lijkt dit voor het stoffelijke ik mogelijk bijna waar. Aan de andere kant toch weer een dwaasheid.

Zo iemand stelt dus: wanneer aan mijn zintuigelijke wereld met mijn beperkingen een einde komt, is alles voorbij. Ik zou een dergelijke houding beter kunnen begrijpen, wanneer de mensen niet steeds weer en op vele wijzen werden gekonfronteerd met een voortbestaan.

In elk geloof speelt een hiernamaals een rol. Alle mensen zijn min of meer bang om te sterven. Maar zelfs degenen die zeggen niet te geloven in een leven na de dood kunnen toch ook niet werkelijk in hun eigen einde geloven. Wanneer zij sterven plegen zij niet te reageren met een "vaarwel, wereld, nu is alles voorbij". Ook zij hebben dan het gevoel, dat er iets gaande is, ook al weten zij mogelijk niet precies wat. Soms laten zij, zoals eens Voltaire, toch nog even snel de priester halen om te biechten. Anderen spreken kort voor hun dood opeens met mensen, die al lang zijn overleden, maar die zij opeens weer rond zich menen te zien. Het leven na de dood moge dan nog geen wetenschappelijke zekerheid zijn, maar de tekenen zijn er steeds weer van te vinden, soms zelfs bij de dood van hen, die nergens in geloofden.

Kortom: de mens gelooft niet werkelijk in zijn eigen einde, ook wanneer hij verstandelijk beweert, dat het onvermijdelijk is. Dit alleen zou er reeds op kunnen wijzen, dat het bestaan op aarde maar een zeer beperkt deel is van het werkelijke leven.

Neem je dit als waarheid aan, dan impliceert dit, dat er een soort buitenzintuigelijk bestaan moet zijn, iets, wat je niet zonder meer kunt zien, horen, voelen maar dat er toch is. Indien je daarin ook bestaat, wanneer je na de dood verder leeft, zo rijst de vraag, waarom dan het bestaan in de materie het allerbelangrijkste deel van het bestaan zou moeten zijn.

Dan zal men volgens mij ook eerder geneigd zijn om mijn stelling te aanvaarden en toe te geven, dat het werkelijke ik zich tijdens het zich uiten in de materie wel op een bijzondere wijze met zichzelf konfronteert, maar dat dit kennelijk eerder een oefening is dan het einddoel van alle bestaan.

Leven is voor het ik een stap voor stap verder gaan. Je kunt wel bezig zijn met het maken van plannen voor de toekomst, maar of je die ooit waar zult kunnen maken weet je nooit geheel zeker. Maar wat je vandaag gedaan hebt weet je zeker. En alleen daardoor kun je zeker weten, wat je morgen werkelijk zoudt kunnen doen en mogelijk zelfs zoudt kunnen bereiken.

Daarin juist leeft het hogere ik. Niet in uw dromen en verwachtingen. Die zijn alleen maar de rationalisatie van een onbewust aangevoeld doel of een innerlijk aangevoelde behoefte. Maar in het heden leef je werkelijk. De relatie tussen het z.g. hogere ik en de stof is voortdurend gebaseerd op het heden en de erkenningen, die vanuit het heden mogelijk worden.

O, het ik zal tijdens het stoffelijke leven wel een soort vacaties kennen, een terugtrekken van het besef naar een ander deel van eigen werkelijkheid. Soms gebeurt dit tijdens de slaap - onbewuste uittreding.

Het ik neemt dan het grootste deel van zijn bewustzijn terug uit de stof en laat alleen de krachten over, die nodig zijn om het lichaam in stand te houden. Het is, of de schouffeur even de auto laat staan om de benen te strekken, maar de motor wel door laat lopen.

Je treedt uit, bent even in een andere wereld, maar bent het merendeel van die omgeving alweer vergeten, zodra je met de auto weer in het verkeer zit.

Mogelijk leert een mens, dit meer bewust te doen ook vanuit de stof. Dan weet men beter, wat men doet, kan men ook meer herinneringen behouden in de stof aan het deel van het werkelijke bestaan, waarin men zich even heeft vertreden of mogelijk zelfs even een karweitje heeft opgeknapt. Toch is en blijft de uittreding een soort slaap, een tijd, waarin je stoffelijk niet actief bent.

Op de duur beseft het ik, dat er dingen zijn, die het veel gemakkelijker kan doen, wanneer het buiten de stof bewust is, zoals een automobilist het vaak gemakkelijker zal vinden zijn gehele route op de kaart te bezien en eventueel verder te plannen, wanneer hij even in het gras ligt en ruimte heeft de gehele kaart uit te spreiden naar behoefte.

Het ik kan van deze mogelijkheid gebruik maken, door in uitgetreden toestand zichzelf te konfronteren met het geheel van het stoffelijke ik en zo na te gaan, welke ontwikkelingen voor het besef van het werkelijke ik het meest wenselijk zijn en op welke wijze deze bereikt kunnen worden vanaf het punt van vermogen en besef, waarop men zich nu bevindt.

Maar daarna keer je weer terug tot de stof en concentreer je je daarop weer volledig. De stof is voertuig. Je zoudt het stoffelijke ik kunnen vergelijken met het merk van uw voertuig, waarin mede een aanduiding te vinden is voor rijeigenschappen. max. snelheid, vermogen, verbruik enz.

Maar hoe volledig het stoffelijke ik ook is uitgerust, de werkelijke bestuurder is en blijft het hogere ik. Ja, zoals een chauffeur niet onbepikt kan doorrijden en rust nodig heeft, zo kan ook het werkelijke ik niet onbepikt gekoncentreerd blijven op een bewust reagerend stoffelijk voertuig zonder dat ongelukken gaan dreigen, werkelijkheidsvervreemding optreedt.

Op de duur zal het ware ik niet meer onbepikt zich kunnen concentreren op het beleven in de stof. Er schakelen zich andere denkbeelden en besefswaarden in, die in de stof kunnen doordringen. Zelfs de toevoer van grotere hoeveelheden levensenergie kan niet onbepikt worden gehandhaafd, zodat ook het stoffelijke voertuig als gevolg een vermindering van vermogen ervaart.

Denk aan de verwarringen, die kunnen ontstaan, wanneer je een mens langere tijd het slapen onmogelijk maakt of hem zelfs maar gedurende langere tijd het dromen onmogelijk maakt.

Zo zijn er duizende feiten en gegevens aan te voeren die bij een bepaalde interpretatie, die volgens mij de juiste is, aanduiden, dat het werkelijke ik van de mens niet in de materie bestaat, maar daarbuiten, terwijl de materie slechts een beperkt deel is van de mogelijkheden, behoeften en normen, die dit hogere ik schijnen te kenmerken.

Het lijkt mij dan ook logisch te konkluderen, dat de materie gebruikt wordt door het hogere ik om daardoor een bepaald doel te bereiken. Is dit voldoende?

x Wat is bij dementie de wisselwerking tussen geest en stof?

- -- Bij dementie hebben wij te maken met een voertuig, dat niet meer in orde is. De motor loopt niet goed meer, de stuurinrichting laat te wensen over. Vanaf dat ogenblik kun je ook niet meer verwachten dat het voertuig in het verkeer volledig zuiver en juist blijft reageren.

Maar de chauffeur blijft soms toch nog even doorrijden omdat hij hoopt, nog een garage of tankstation te kunnen bereiken en zo zijn doel toch nog nader te komen en betere mogelijkheden voor de rest van de reis te vinden.

Bij dementie valt een deel van de directe bewustzijns en reactie mogelijkheden uit. Wel blijkt, dat het lichaam nog voldoende energie op kan nemen om nog enige tijd in stand te blijven. Wat o.m. zou kunnen betekenen, dat daarin nog enkele belangrijke emoties beleefd kunnen worden of nog enkele voor het werkelijke ik belangrijke belevingen kunnen worden voltooid. Zelfs is het mogelijk dat een door het stoffelijke ik niet meer ten volle beseftte relatie tussen dit ik en anderen of de wereld kan worden bereikt.

In dat geval zal het voor het hogere ik vaak belangrijk zijn, dat dit alsnog gebeurt, zelfs wanneer het daarbij niet meer geheel volgens de normen in de stof kan reageren.

x Dus het is de materie die is aangetast en niet de geest?

- Dit is altijd het geval. Dementia betekent b.v. een wegvallen van reactie en opslagvermogen, waardoor b.v. geen nieuwe data meer worden opgenomen. Dit is een van de eerste verschijnselen van dementia: men herinnert zich zijn jeugd nog in alle details, maar wat men een halve minuut geleden heeft beleefd, gezegd of gedaan is men al weer vergeten.

Het wegvallen van bepaalde lichamelijke beheersingsmogelijkheden komt gemeenlijk eerst wat later tot uiting. Een aantasting van zenuw en spierstelsel. Maar dat ligt alles in het voertuig en beperkt de mogelijkheden daarvan. Maar daar het werkelijke ik wel gekoncentreerd is op dit stoffelijke voertuig, maar daarin niet geheel bevat is, kan dit alles toch het wezen en de mogelijkheden van dit werkelijke ik niet aantasten.

Het werkelijke ik beantwoordt nu eenmaal niet aan de normen van de stof. Slechts in het in verhouding kleine deel van het ik, dat op de stof is gekoncentreerd, zal een deel aan deze stoffelijke toestand bestaan, welke echter onmiddellijk wegvalt zodra de band met de stof verbroken wordt.

x Is het waar, dat het werkelijke ik zodanig opgaat in de stof, dat het zichzelf niet meer beseft, maar dat door meditatie hierin een verandering kan komen?

- Soms kan middels meditatie, kontemplatie en zelfs nog andere technieken het hogere ik tijdelijk meer doordringen tot het bewustzijn in het voertuig. Waarden, die altijd op de achtergrond plegen te blijven, maar deel vormen van het werkelijke ik worden door het beperkte deel, dat zich stoffelijk ik noemt dan enige tijd juist beleefd en beseft. Beleven komt hierbij overigens veel meer voor dan beseffen.

In zoverre hebt u gelijk. Meditatie, kontemplatie e.d. zijn in feite echter niets anders dan een ontspannen van de stof gepaardgaande met een verhoging van de stoffelijke bewustzijnsdrempel.

De invloeden van de wereld van de stof worden dus voor een groot-deel uitgeschakeld. Het grootste verschil tussen deze toestand en de werkelijke slaap is echter, dat het stoffelijke bewustzijn, maar nu naar binnen toe gericht, geheel actief en bewust blijft.

Dit betekent, dat alles, wat tijdens de meditatie e.d. zich in het ik afspeelt, beter onthouden kan worden, dan bij een werkelijk slapen het geval pleegt te zijn. Maar het betekent ook dat naast geestelijke bewustwordingen ook droomeffecten in die toestand een rol kunnen spelen. Voldoende?

x Dus meditatie is goed?

- Dit is te persoonlijk om een algemeen oordeel te geven. Er zijn vele oefeningen bekend, waardoor het stoffelijke ik iets meer van het werkelijke ik kan aanvoelen en soms zelfs beseffen. Maar de oefening, die voor de een goed is, zal voor de ander geen werkelijk resultaat brengen en omgekeerd.

Een rol hierbij spelen ongetwijfeld het bereikte stoffelijke bewustzijn, de toestand van het voertuig en de intenties, waarmee het hogere ik dit leven is begonnen.

Want wanneer er geen overeenstemming met de intenties en eigen-inhouden van het hogere ik te bereiken is, zal een meditatie ook niets uithalen.

- U zult begrijpen, dat hierdoor de meditatie en andere technieken zo zeer afhankelijk zijn van de persoonlijkheid, dat alleen op een zeer persoonlijke basis enige leiding te geven zou zijn.

x Is het hogere ik een eenheid, of een verzameling van allerhande ikjes?

- Het hogere ik is een ik en geen verzameling van ikjes. Wel heeft dit ik veel meegemaakt. Vergelijk: er zijn mensen die een avontuurlijk bestaan achter de rug hebben. Zij hebben gevaren, goud gedolven, zijn directeur geweest en zwerver enz.

- Wanneer iemand u vertelt over al die verschillende functies en belevingen, noemt u hem dan een verzameling van kleine ikjes? Een soort van veelvuldige persoonlijkheid?

- Volgens mij zult u zo iemand als één persoon beschouwen, die echter door zijn vele verschillende functies ook heel wat beleefd heeft. Waarom zoudt u het ware ik dan op een andere wijze benaderen? Het hogere ik is en blijft niets anders dan een ego, waarin de waarden van vele levens en ervaringen te samen beséft worden.

- U verwacht het volgens mij met de uiteindelijke versmelting, die de voltooiing van het levensproces schijnt te zijn. Ik zal daarom hier iets over zeggen: Wanneer een ego zichzelf geheel heeft leren kennen zal het ook beseffen, wat het betekent voor alles, wat rond dit ik bestaat.

- Het is dan niet meer nodig, zijn ik te begrenzen en te verdedigen tegen aantasting door andere ikjes of factoren. Men beseft zichzelf als een functie binnen het geheel en het juist functioneren is het enige, waarin men voor zich nog een zijnsrechtvaardiging kan vinden. Dus vallen de grenzen van het ik weg en is het niet meer als afzonderlijke eenheid kenbaar. Het is voor allen, die dit nog niet bereikt hebben, deel geworden van het grotere geheel.

Tot zover is dit verschijnsel ons bekend, maar men veronderstelt, dat er eens een ogenblik zal komen, waarop alle ikheden tésamen komen als functies van het geheel. Dan zou de ontstane eenheid een weerkaatsing vormen van het wezen van de kracht; waaruit alles is voortgekomen.

x Is autisme een wegvluichten van jezelf?

- Dat kan. Ook kan het een onvermogen tot harmonische reactie. Autisme is, zeker op aarde, maar soms ook in de geest, in feite niets anders dan een niet reageren op invloeden. Dit kan echter op vele verschillende wijzen tot standkomen en verklaard worden.

Sommige autistisch genoemde kinderen blijken een verschuiving van tijdsbesef te kennen t.a.v. de omgeving. In dat geval zal het kind ofwel te vroeg dan wel veel te laat reageren op impulsen, die van buitenaf komen. Het gevolg is, dat het geen reacties kent uit de buitenwereld, waardoor contact mogelijk is. Want wanneer het al reageert, wordt dit door de anderen niet meer begrepen.

Er zijn kinderen, die in zich gekoncentreerd blijven, omdat er buiten hen niets is, wat hen de moeite waard schijnt. Wanneer dit langer duurt, raakt het kind opgesloten in een soort eigen wereldje met eigen waarden en waarderingen. Het is dan niet meer bereid, binnen eigen besef enige impuls te aanvaarden, die niet in overeenstemming is met dit eigen wereldje.

Op deze wijze wordt de persoon dus a.h.w. onbereikbaar. Maar in andere gevallen blijkt autisme ook lichamelijke oorzaken te hebben. Soms is het mogelijk met pillen de toestand te verbeteren. Daarnaast hebben alle autistische wezens een vorm van zelfbevestiging nodig uit de buitenwereld, voor zij daarop zullen proberen te reageren. Een sympathische benadering is noodzakelijk om de wereld als een deel van eigen bestaan te kunnen aanvaarden. Iets, wat bij z.g. normale mensen als vanzelfsprekend wordt beschouwd.

Overigens, zover schade aan het voertuig een rol speelt zal meestal gekonstateerd kunnen worden, dat er sprake is van een prenataal trauma, veroorzaakt door psychische schokken van de moeder danwel door fysieke invloeden in het moederlichaam.

Hiermede moet ik afsluiten. Ik heb getracht u bij de door u gestelde onderwerpen enkele dingen voor te houden, die een nadere overweging waard zijn.

Overigens heeft veel van hetgeen wij bespraken enige samenhang. Zo is morele terreur een pressiemiddel, dat vooral wordt gebruikt door degenen, die zichzelf niet geheel kunnen aanvaarden en daarom proberen anderen te maken tot hetgeen zijzelf zouden willen zijn.

Daarbij zal de ziel natuurlijk ook in dit geval bij alle werken en beleven in de stof betrokken zijn. Maar een werkelijke en ook in de stof beseffbare eenheid kan eerst ontstaan, wanneer het voertuig in volle harmonie kan beantwoorden aan de eisen van de krachtgever, de ziel. U ziet alweer, alles hangt samen.

Goeden avond.

(bekort)

-o-o-o-o-

Goeden avond, vrienden.

Ook dit tweede deel is bestemd voor uw onderwerpen.

x Menselijke eenzaamheid en het antwoord hierop uit de geest.

- Een antwoord uit de geest is eenvoudig genoeg: U bent alleen eenzaam omdat u niet beseft, dat wij er zijn.

Overigens, menselijke eenzaamheid wordt meestal niet veroorzaakt door het feit, dat de mensen weigeren, contact te zoeken met u, maar door het feit, dat u weigert op hun eigen voorwaarden contact op te nemen met de mensen.

Wat de geest betreft is het al precies zo: Je zit als kloppgeest tegen een bed aan te rammelen, je probeert het met het aan en uitdoen van lampen, met droombeelden in de hoop, dat je aanwezigheid beseft zal worden. En wat is het antwoord? Ik ben zo alleen. Niemand geeft om mij....

Wanneer ik in dergelijke gevallen met dit zelfmedelijden wordt gekonfronteerd ben ik wel eens geneigd om terug te roepen: als je zo bent, geef ik van je over.

Onthoudt een ding: de mensen zullen alleen met u contact opnemen en zelfs de geest kan u alleen bereiken, wanneer U zelf actief bent. Wat u zelf doet, bepaalt, wat de mensen ten aanzien van u zullen zijn, wat u innerlijk bent en uitstraalt bepaalt, wat de geest met u, voor u kan doen, zodat zij bij een juiste instelling en uitstraling de kans heeft, u van haar aanwezigheid te doordringen.

Zo beseft is het voor de mensen, die zich eenzaamgevoelen niet o zo leuk. Want dan moet je in feite tot hen zeggen: het is zeker ook voor een deel je eigen schuld. Je moet niet verwachten, dat de gehele wereld zich voortdurend met jou bezig houdt.

O zeker, elke mens is voor zichzelf de belangrijkste mens die er op aarde bestaat. Ongetwijfeld. Maar u moet eens beseffen, hoe weinig mensen dat met u eens zijn.

Vele mensen denken, dat zij rechten hebben op anderen en klagen b.v. "mijn kinderen hebben geen tijd meer voor mij". Ik kan dit in vele gevallen best begrijpen: die kinderen hebben het al druk genoeg met hun eigen ellende.

Maar wanneer je werkelijk voor die kinderen altijd begrip hebt gehad, klaar hebt gestaan en deel bent geweest van hun leven zonder eerder een keten aan hun voeten te zijn, dan is de kans groot, dat zij u blijven beschouwen als deel van hun eigen wesen en u dus steeds weer lastigvallen met de drukte die zij maken over zichzelf. Maar wanneer je alleen uitgaat van je eigen wensen en de betekenis, die die kinderen voor jou hebben, laten zij je in de steek.

En wat de geest betreft: het enige wat die kan doen is je steeds weer proberen duidelijk te maken, dat je je betekenis voor anderen van binnenuit waar moet proberen te maken. Want wat jij bent tegenover je medemensen en tegenover de geest bepaalt het antwoord, dat je krijgt van je medemensen en vanuit de geest.

Niemand kan werkelijk ^{zo} eenzaam zijn als hij veronderstelt. Dat ligt eerder aan de eisen, die u aan anderen bewust of onbewust pleegt te stellen. En als het u te erg wordt: neem een bus tijdens het spitsuur en u bent weer even blij, dat u eindelijk even

alleen kunt zijn, zonder dat anderen op uw tenen staan.

Eenzaamheid komt vaak voort uit een gebrek aan werkelijk contact. En dit komt weer vaak voort uit het feit, dat U eist dat anderen met u contact op zullen nemen op uw voorwaarden, terwijl het voor u verstandiger en beter zou zijn, steeds weer te proberen contact op te nemen met anderen op hun voorwaarden. Pas dan is een overeenkomst en dus een doorbreking van uw isolement denkbaar.

Dit is alles, wat ik vanuit de geest hierover kan zeggen. Het zal uw eenzaamheid overigens niet verbreken. Want dat kunt U alleen zelf doen. Leuk zult u dit betoog ook wel niet vinden, maar mogelijk heb ik u iets gegeven om over na te denken. Nog kommentaar? Nou, ik zou mijn mond ook houden in zo een geval. Volgende onderwerp dus maar weer.

x Hexagrammen en I Tjing.

- Indien wij uitgaan van de vaste indeling van waarden zo zal elk schijnbaar toeval een uitdrukking vormen van de vaste waarden en mogelijkheden, die in en voor mij bestaan.

Dientengevolge kan ik vanuit elke toevalswerking komen tot een besef omtrent datgene, wat als vaste waarde in of voor mij op dit ogenblik werkzaam is.

Dus kan ik door een trekken van regels door toeval en mijn hexagram van beneden uit opbouwende, inderdaad een soort versje bijeenzoeken, waarin die vaste waarden tot uitdrukking komen. Heb ik dit eenmaal gedaan, dan moet ik aannemen, dat het geheel van dit hexagram mij in staat stelt op grond van mijn eigen besef en interpretatie een juiste houding te bepalen tegenover de wereld; aan de hand van deze vaste waarden en verhoudingen en zo te handelen in overeenstemming met Tao en de kosmische ontwikkelingen, zoals die voor mij op dit ogenblik bestaan.

En zo is het. Zonder de I Tjing zelf geheel te behandelen kan ik er moeilijk meer duidelijk over zeggen. Wanneer ik een moderne schrijver was zou het natuurlijk anders liggen. Dan werkte ik deze paar woorden om tot een boek van 200 bladzijden, dat bijna onbetaalbaar duur is. Maar dan werd u daaruit weer niets wijs.

De kern van de zaak is eigenlijk heel eenvoudig en kan ook toegepast worden zonder oosterse filosofie van 6000 jaren geleden en wichelarij: Wanneer je let op de toevalligheden kun je veel omtrent jezelf en de mogelijkheden die voor u nu bestaan, leren beseffen.

Onthoudt echter een ding bij dit alles: die toevalligheden voorspellen niet werkelijk de toekomst, maar geven alleen een heersende tendens aan.

Door aandacht te wijden aan het toeval zal het u echter bewuster konfronteren met zaken, die u innerlijk wel weet of reeds aanvoelt, zodat u een zuiverder en meer bewust beeld krijgt van uw mogelijkheden en daardoor ook juister en meer in overeenstemming met de feiten zult kunnen reageren.

Ik vindt overigens I Tjing erg mooi. Voor mij is het zo iets als pinda pinda, maar dan op geestelijk terrein. Heb ik iets gekst gezegd? Ik dacht juist, dat ik erg duidelijk was.

Trouwens, ik zou de hollandse manier van kaartleggen of bijbelprikken dan wel kunnen vergelijken met stampot boere-kool: soms wat vettig, maar redelijk gebruikt kun je er nog sterk van worden ook. Maar maak er niet te veel gebruik van, want dan liggen de resultaten je meestal zwaar op de maag en zijn de gevolgen mogelijk desastrueus.

Verder moet u onthouden, in verband met dergelijke zaken, dat het er niet alleen omgaat wat en hoe je de zaak naar binnenkrijgt, maar ook de wijze, waarop je het van je afzet, het weer kwijt weet te raken. Want kun je dat niet snel genoeg, dan zit je ook al weer met de ellende en heb je last van geestelijke konstipatie.

Een raad wil ik u in ieder geval wel geven: Wanneer u bezig bent met dergelijke toekomstvoorspellingen en benaderingen van het ik en u komt met een probleem te zitten als gevolg van de uitspraak van kaarten, de I Tjing, het koffiedik of wat dan ook, zo dient u zich geheel te concentreren op het heden.

Probeer dan verder in het heden te handelen en wel alleen op grond van hetgeen u nu stoffelijk ziet en ervaart - dus zonder rekening te houden met voorspellingen. Mogelijk krijgt u dan een beter inzicht. En lukt het niet dan kun je er van verzekerd zijn dat een ieder, die een heel uur lang alleen maar in overeenstemming met de feiten van het ogenblik heeft gehandeld zoveel klappen heeft gekregen, dat hij zijn zorgen als vanzelf vergeet.

En daarmee zij wij door de schriftelijke onderwerpen heen. Is daar nog iemand? Ik dacht toch, dat ik iemand hoorde. Nuja, ik moet nog wat tijd volmaken, dus nog iets over de toekomst.

Hè ja roept daar iemand. Die denkt zeker, dat ik nu met instant voorspellingen aan kom dragen.

De toekomst is nies anders dan het heden dat meer kenbaar is geworden. Want in het heden liggen alle factoren, die de toekomst bepalen. En datgene wat in de toekomst bereikt wordt is, op niet al te lange termijn tenminste, de weerkaatsing van alles, wat nu reeds bestaat.

Wie dus een betrouwbare voorspelling van de toekomst wil vinden, zoekt die nog het beste in zichzelf. Want hij die weet wat hij is, weet wel degelijk ook, wat hij kan worden. Helaas zoeken vooral die mensen de toekomst te kennen, die vreemdelingen voor zichzelf zijn en bovendien nu niet weten, waar zij moeten blijven.

En wanneer u iemand de toekomst wilt voorspellen geef ik u de volgende raad: beperk je tot de dingen die je weet en kies dan de ontwikkelingen met de grootste waarschijnlijkheid. Druk je daarbij voldoende vaag uit en de kans is 99 tegen 1 dat je nog gelijk krijgt ook. De enige ellende is dan, dat je zelf niet gelooft in de uitkomst die je de ander uit medelijden toch nog belooft, zij het zo vaag, dat het niet behoeft door te gaan.

Dus als u mijn mening wilt weten: de toekomst is iets wat je als gewoon mens maar beter met rust kunt laten.

Goeden avond.

(sterk bekort)

d.d. 27 april 1979